

PROJE ONAYI ve TESİS KABULÜ KAMU GÖREVIDİR PİYASALAŞTIRILAMAZ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 42. Dönem Yönetim Kurulu, dağıtım kuruluşlarının özelleştirilmesinin ardından dağıtım tesislerinin projelendirilmesi, kontrol ve kabulüne ilişkin yaşanan karmaşa ile ilgili 25 Mayıs 2011 tarihinde bir açıklama yaptı.

12 Eylül sonrası ülkemizde temel altyapı hizmetlerinin özelleştirilmesi ve piyasalaştırılması uygulamaları, yaşanan tüm sosyal ve ekonomik olumsuzluklara rağmen hükümetlerce ısrarla sürdürüldüğüne dikkat çekilen açıklamada, şöyle denildi:

"Bu kapsamda elektrik üretimi ve dağıtımını da özelleştirilmiş ve merkezi bir plan ve kamusal anlayışla ele

alınması gereken ve yapısı gereği tekel niteliğinde olan bu alanlarda kamu tekeli parçalanarak, fiili olarak özel tekeller yaratılması sürecine girilmiştir. Bu uygulamalar, bir yandan elektrik enerjisinin daha pahalı bir şekilde tüketilmesi sonucunu doğururken; diğer yandan da doğasına aykırı müdahaleler bu alanı yönetilemez hale getirmiş ve arz güvenliği somut bir tehdit haline gelmiştir. Bu nedenlerle alanın karar vericileri; palyatif, yamalı bohça çözümlerle sıkıntıları aşmaya dönük adımlar atmak zorunda kalmışlardır.

Bu konuda yaşanan son örnek önemli dersleri kendi içinde barındırmaktadır. Bilindiği gibi 3154 sayılı Enerji

ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. Maddesi gereğince kurulacak olan dağıtım tesislerinin projelendirilmesini ve bunların kontrol ve kabullerini yapmak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın görevidir. Bakanlık için bu görev kamusal görev niteliğindedir. Dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesi öncesinde bu görev, yapılan düzenlemeler ile Bakanlık adına TEDAŞ tarafından gerçekleştirilmekteydi. TEDAŞ'a ait birçok dağıtım bölgesinin özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesinin ardından bu dağıtım şirketleri aslen bakanlığa ait olan proje kontrol ve kabul yetkisini yasa dışı şekilde kullanmayı sürdürmekteydiler. Özelleştirme süreci bu denetimlerin kimin tarafından ne şekilde yapılacağı sorununu yaratmış ve belirsizlik bir süre devam etmiştir. Elektrik Mühendisleri Odası tarafından, kamusal görev niteliğindeki projelerin denetimi ve onaylanması işleminin özel şirketler eli ile değil kamu eli ile yürütülmesi gereği defalarca vurgulanmış, yasa dışı bu uygulamanın durdurulması talep edilmiştir.”

Açıklamada, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 4 Şubat 2011 ve 9 Şubat tarihli yazıları ile TEDAŞ'a verilen yetkiler şöyle özetlendi:

“• Dağıtım şirketlerinin yatırım programlarında yer alan yatırım projelerinin onaylanması ve yatırımların geçici ve kesin kabullerinin yerinde yapılarak denetimlerinin sağlanması.

• Tüm dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerindeki üçüncü şahıslarca tesis edilen toplam 1000 kVA'nın (kilovolt amper) üzerindeki tüketim projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması. Organize sanayi bölgelerinin kendilerinin ve bölgelerindeki üçüncü şahıslara ait tüketim projelerinin onay ve geçici kabullerinin yapılması.

Ayrıca; elektrik iç tesisleri projelerin, generatör guruplarına ait projelerin ve üçüncü şahıslara ait 1000 kVA'nın altındaki projelerin onaylanması ve geçici, kesin kabullerinin özelleştirilen dağıtım şirketleri tarafından yapılmasının uygun görüldüğü belirtilmektedir.”

Bu kararlar bir kısım proje ve denetim onayının TEDAŞ aracılığı ile kamuya, bir kısmının ise özel dağıtım şirketlerine bırakıldığı belirtilmiştir. Açıklamada, “Elektrik Tesisleri Proje Onay ve Kabullerinin kamu görevi olmasına rağmen ‘üçüncü kişilere hizmet satılması’ olarak değerlendirilmesi ve kamu adına onay görevinin özel hukuk tüzel kişilerine devredilmesi yasal mevzuatla çelişmektedir” denildi. Özel firmaların doğal önceliğinin kar hedefi olduğunun vurgulandığı açıklamada, proje onayı ve tesis kabullerinin kamu yararı yerine, serbest piyasa mekanizmasına terk edileceğinin altı çizildi.

EMO'nun konuya ilişkin çözüm önerisi ise açıklamada şöyle özetlendi:

“Çözüm basittir; kısa vadede 1000 kVA sınırı olmaksızın, tüm proje onay ve kabul işlemlerinin kamu eliyle ve kendi bölgesinde yapılmasının sağlanması, orta vadede hiçbir anlam ifade etmediği alınan son kararla açık hale gelen dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesi politikalarından vazgeçilmesi ve en nihayetinde uzun vadede üretimi, iletimi ve dağıtımını ile dikey entegre olmuş bir kamu tekelinin yeniden tahsisi ve alanın merkezi-demokratik planlama ve kamusal anlayışla yeniden yapılandırılmasıdır.

Belirtilen nedenlerle; yapılan yanlış uygulamalardan en kısa sürede vazgeçilmesi ve başta üyelerimiz olmak üzere halkımızın daha fazla mağdur edilmemesi için yetkilileri uyarıyor, olumsuz uygulamaların giderilmesine yönelik olarak hukuki ve idari gerekli girişimlerde bulunacağımızın altını bir kez daha çiziyor.” ◀

ÖZEL DAĞITIM ŞİRKETLERİNE PROJE ONAYI VE KABUL YETKİSİ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 42. Dönem Yönetim Kurulu'nun 25 Mayıs 2011 tarihinde yaptığı açıklamanın ardından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, proje onayı ve kabul işlemleri konusunda özel dağıtım şirketleri ile TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün yetkisini belirleyen yeni bir karar aldı.

Kararda dağıtım faaliyetlerinin özelleştirilerek özel sektöre devredilmesinin ardından TEDAŞ Genel Müdürlüğü ve ilgili bölge teşkilatları tarafından yerine getirilen proje onayı ile geçici ve kesin kabullere ilişkin yeni düzenleme yapılması ihtiyacı doğduğu belirtildi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız'ın oluruyla yürürlüğe giren kararlar, özel dağıtım şirketlerinin proje onayı ve kabul işlemlerine ilişkin yetkisi artırıldı.

Bakanlığın 31 Aralık 2011 tarihine kadar geçerli olacağını bildirdiği kararla proje onayı ve kabul işlemlerine ilişkin özel şirketlere ve TEDAŞ'a verilen yetkilerin çerçevesi şöyle çizildi:

"1. 3096 sayılı ve 4046 sayılı kanunlar kapsamında tüzel kişiler tarafından devralınıp işletilen dağıtım bölgeleri sınırları içinde olmak şartıyla dağıtım şirketi lisansı almış şirketler bölgelerinde;

a) Küçük Ek Tesis (KET) projeleri ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından yatırım programları onaylanmış dağıtım şirketlerinin; yatırımlarından toplam 630 kVA (dahil) trafo gücünü aşmamak kaydıyla yapmış oldukları yatırımların projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

b) Dağıtım lisansı olan ve olmayan tüm Organize Sanayi Bölgelerindeki; Bölgelerin kendilerinin ve üçüncü şahıslara ait toplam trafo gücü 1000 kVA (dahil) altındaki OG ve AG'den beslenen tüketim projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

c) Üçüncü şahıslara ait toplam trafo gücü 3000 kVA (dahil) altındaki OG ve AG'den beslenen tüketim projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

d) Dağıtım lisansı olan ve olmayan tüm Organize Sanayi Bölgeleri de dahil olmak üzere toplam gücü 1000 kVA (dahil) altında olan iç tesisat projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

e) Güç sınırı olmaksızın imdat Dizel Motor-Generatör grubu projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

f) Güç sınırı olmaksızın Enerji Nakil Hatları projelerinin en fazla on (10) direğe kadar (dahil) olan 36 kV gerilim seviyesine kadar olan Enerji Nakil Hatları (bu kapsamda kalan tadilat projeleri dahil) projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması,

İşlemlerinin Bakanlığımız tarafından yayımlanmış olan Yönetmelikler ve teknik mevzuatlara uygun olarak, ilgili dağıtım bölgelerinin Özel Dağıtım Şirketleri tarafından yapılarak, üçer aylık dönemlerle tarafımıza ve TEDAŞ Genel Müdürlüğü'ne bilgi verilmesi.

"2. a) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından yatırım programları onaylanmış dağıtım şirketlerinin; Yatırımlarından toplam 630 kVA (hariç) trafo gücü üzerinde yapmış oldukları yatırımların projelerinin onaylanması, ge-

çici ve kesin kabullerinin yapılması, geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

b) Dağıtım lisansı olan ve olmayan tüm Organize Sanayi Bölgelerindeki kendilerinin ve üçüncü şahıslara ait; Toplam trafo gücü 1000 kVA (hariç) üzerindeki OG ve AG'den beslenen tüketim projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması, geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

c) Üçüncü şahıslara ait toplam trafo gücü 3000 kVA (hariç) üzerindeki OG ve AG'den beslenen tüketim projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması, geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

d) 500 kW'ın altındaki yenilenebilir kaynaklı Elektrik Üretim Tesisleri ile 50 kW güce (dahil) kadar mikro kojenerasyon tesislerinin proje onayı ile geçici ve kesin kabullerinin yapılması, geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

e) Elektrik üretim tesislerinde, tesis içinde veya aynı proje kapsamındaki üniteler ile yardımcı tesisler arasında yapılan Enerji Nakil hatları haricinde kalan, üretim tesisinin Ulusal sisteme bağlantısını sağlayan Enerji Nakil Hatları projeleri de dahil olmak üzere güç sınırı olmaksızın, on (10) direk (hariç) üzerindeki tüm 36 kV gerilim seviyesine kadar olan Enerji Nakil hatları (bu kapsamda kalan tadilat projeleri dahil) projelerinin onaylanması, geçici ve kesin kabullerinin yapılması, geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

f) Enerji Nakil hatları ve harici aydınlatmalarda kullanılan direklerin tip projelerinin onaylanması, tip test deneylerinin yapılması ve onaylanması,

g) Güç sınırı olmaksızın Özel Dağıtım Şirketlerinin bölgelerinde yapmış oldukları kabullerle ilgili geçici ve kesin kabul tutanaklarının onaylanması,

h) Özel Dağıtım Şirketlerinin yapmış oldukları yatırımların teknik denetimlerinin yapılması,

İşlemlerinin Bakanlığımız tarafından yayımlanmış olan Yönetmelikler ve teknik mevzuatlara uygun olarak, TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yapılarak, üçer aylık dönemlerle tarafımıza bilgi verilmesi."

